

EĞİTİM VE BİLİM BAKANLIĞI
EĞİTİMİ GELİŞTİRME BÜROSU

ÖĞRETİM
PROGRAMI

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

I SINIF

Üsküp, Haziran 2013 yılı

ÜÇ YILLIK ORTA
MESLEKÎ EĞİTİMİ

I. GİRİŞ (Öğretim dersi ile ilgili Temel veriler)

1.1 Öğretim Dersin Adı: Türk Dili ve Edebiyatı

1.2 Orta Öğretimin Türü: Meslekî Liseler için

Öğretim dersin okutulduğu sınıf: Birinci Sınıf (I)

Öğretim derslerin ders sayısı:

- Haftalık ders sayısı: 3 ders
- Yıllık ders sayısı: 108 ders

Öğretim dersin statüsü: Zorunlu ders

II. ÖĞRETİM DERSİN AMAÇLARI (I - III sınıf)

Öğrenci:

Türk Dili ve Edebiyatı eğitim programının temel amacı, öğrencilerin (Edebiyat, dilbilgisi ve kompozisyon öğretim ve eğitim süreci içinde Makedonya Cumhuriyeti Anayasası ile Milli Eğitim ve Bilim Bakanlığı kanun ve hükümler doğrultusunda, Türk edebî dilini kullanabilmek, Türk ve Dünya Edebiyatı'nın temel özelliklerini kavrayabilmek; Millî ve manevi değerlerine sahip, hoşgörülü, yurt ve dünya meseleleri karşısında düşünce üretebilen, eleştiri yapabilen, demokratik görüşlü bir vatandaş olarak kendi kendini yetiştirebilmektir;

III. ÖĞRETİM DERSİN I. SINIFTAKİ AMAÇLARI

Öğrenci:

- Dil-insan, dil-kültür ilişkisini belirletmek, dil dışındaki iletişim araçlarının kullanımıyla ilgili çıkarımlarda bulundurmak; İletişim tablosundan hareketle dilin işlevlerini açıklamak;
- Türkçenin ses bilgisi özelliklerini ve önemini fark etmek;
- Noktalama işaretlerini doğru kullanmak;
- Türk Edebiyatının devirlere ayrılmasındaki önemini kavramak;
- Edebiyatta ifade tarzlarının sözlü ve yazılı olmak üzere ikiye ayrıldığını açıklamak;
- Manzum ve mensur eserlerin özelliklerini fark etmek;
- Türk Edebiyatında mensur eserlerin (hikaye, roman, tiyatro) özelliklerini açıklamak;
- Klasik Türk edebiyatının başlıca nazım şekillerini, türlerini ve özelliklerini açıklamak; Aruz veznini hece vezninden ayırt edebilmek;
- Halk ve Tasavvuf edebiyatların başlıca nazım şekillerini açıklamak;
- Mensur eserlerde şekil, konu ve muhteva unsurlarını; kelime ve cümle çeşitliliği, söz grubu, deyim ve atasözünün, ifadeyi zenginleştirmedeki rolünü kavrayabilmek;
- Türk Edebiyatında mensur eserlerin (hikaye, roman, tiyatro) özelliklerini açıklamak;
- İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatının Sözlü (sagu, koşuk, sav ve destan) ve Yazılı Edebiyat (Göktürk Kitabeleri) olmak üzere ikiye ayrıldığını açıklamak;
- Dünya Edebiyatının eserlerinin özelliklerini açıklamak (Yunan Edebiyatı, Hümanizm ve Rönesans);

IV. ÖZEL AMAÇLAR

- Makedonya Cumhuriyeti'ndeki Türk halkının vazgeçilmez temel unsurlarının başında gelen Türk dilini, özelliklerini bozmadan aşırılığa kaçmadan, edebiyatımızın seçkin eserlerini okutarak öğretmek;
- Dilin millet hayatındaki yerini iyice belirterek, köklü kurallar kazanmış bir dilin eğitim ve öğretimdeki yerini kavratmak;

- Öğrencilere dinlediklerini, okuduklarını, incelik ve derinlikleriyle kavratmak-onların duyduklarını, gördüklerini, düşündüklerini ve anladıklarını söz veya yazı ile planlı, etkili ve akıcı bir şekilde ifade etme kabiliyetlerini geliştirmek;
- Okumanın vazgeçilmez bir ihtiyaç ve zevk olduğunu benimsetmek ve okuma alışkanlığı kazandırmak;
- Türk dilini kurallı, zengin, üretken ve tarihi geçmişinde çeşitli şekil ve türlerde üstün seviyeli eserler veren köklü bir dil ailesinden geldiği şuurunu yerleştirmek-bugün de Türk dili dünya çapında eserler verilmekte olduğunu göstermek;
- Yazarken ve konuşurken Türkçenin imlasını, telaffuzuna ve esestetik inceliklerine özen gösterilmesinin benimseterek yaygınlaştırılmasını sağlamak;
- Ortak milli kültür değerleri taşıyan eserlerden faydalanmak suretiyle Türk toplumunun temel hükümlerini öğretip benimsetmek;
- Sınıf ve yaş seviyesine göre dinleme, okuma ve yazma faaliyetleri sırasında Türk dilinin imkanlarını öğrenme, kullanma ve bu yolla bilgi edinme, kavrama, analiz ve sentez yapabilme alışkanlığı kazandırmak;
- Sözlü ve yazılı olarak metin tahlili ve yeni metinler meydana getirme faaliyetleri sırasında, kültürümüzün inanç, bilgi ve zevk inceliklerine ait birikimi tanıtarak benimsetmek.

Program Alanı: DİL (54 ders)			
Amaçlar	Konular	Kavramlar	Etkinlikler ve Yöntemler
	KOMPOZİSYON (İLETİŞİM)		

<p>Kompozisyonun kavramının hayattaki etkisini kavrayabilmek;</p> <p>Duyma ve dinleme arasındaki farkı sezebilmek;</p> <p>Değişik dinleme çeşitlerini kavrayabilmek;</p> <p>Dinlerken not alabilmek;</p> <p>Etkili ve güzel konuşmanın önemi vurgulayabilmek;</p> <p>Konuşmada başarılı olmanın kurallarını kavrayabilmek (kendine güven, ihtiyatlı olma, fiziki kontrol, konu seçme, amacın belirlenmesi, Araştırma ve bilgi toplama, kılık kıyafet düzenlenmesi, göz irtibatı kurulması vb.);</p> <p>Yazılı ve sözlü anlatımın önemini kavrayabilmek.</p> <p>Yazmanın önemini ve yazı kurallarını kavrayabilmek;</p>	<p>Kompozisyon kavramı, günlük hayattaki önemi</p> <p>SÖZLÜ İFADE (ANLATIM) DİNLEME VE KONUŞMA</p> <p>-Duyma ve dinleme arasındaki farkı kavramak; dinleme çeşitleri; dinlerken not almak; anafikri kavramaya çalışmak; soru sormak; neden konuşuyoruz; konuşmada başarılı olmanın kuralları; günlük konuşmalar;</p>	<p>Kompozisyon</p> <p>Dinleme</p> <p>Konuşma</p>	<p>Öğrenciler belirli bir konu üzerinde kompozisyon yaratabilmeli.</p> <p>Sözlü anlatım faaliyetlerinde ses araçlarını kullanarak güzel Türkçeyi kullanan kişi ya da konuşmalar dinletmeli.</p> <p>Bol bol konuşmalar ve diyaloglar uygulanmalı.</p> <p>Öğrencilere günlük konuşmalardan örnekler verilerek konuşma uygulama faaliyetleri öngörülür.</p> <p>Bireysel, ikili ve grup çalışma faaliyetleri uygulanır.</p> <p>-Konuyla ilgili yazılı alıştırmalar yapılır.</p>
--	--	--	---

<p>Hergünkü hayatta kullanılan kelime ve kelime gruplarını doğru kullanabilmek; Cümleyi kavram olarak tanıyabilmek ve doğru cümle kurabilme yeteneğine sahip olabilmek;</p> <p>Belli bir konunun tespitini yapabilmek; İfade türlerin çeşitlerini kavrayabilme ve kullanabilmek;</p> <p>Paragraf içinde bir bütünlüğün olduğunu sezebilmek.</p> <p>- Bir yıl esnasında üç (3) yazılı yoklama yapılmalı-</p> <p>- yazılı yoklamada plân, konu ile ilgili görüş ya da duyguları toplayıp bir sıraya koyabilmeli-</p> <p>- Plânda konu dışına çıkmamak- boş kelimeler kullanmamak- konudaki birliği sağlayabilmeli- plânda üç bölümü (giriş, gelişme ve sonuç) gözönünde bulundurarak kısa bir yazılı kompozisyon kurabilmeli-</p> <p>- yazıda dile, kelime dağarcığına, yazım (imlâ), noktalama işaretlerine dikkat edip o döneme kadar yazılı iletişimle (kompozisyon) ilgili işlenen konulardan edinilen bilgi ve becerileri kullanabilmelidir.</p>	<p style="text-align: center;">YAZILI İFADE (ANLATIM)</p> <p>Yazma (yazmanın önemi, kelime ve kelime grupları, cümle, konu, ifade yolları, paragraf)</p> <p style="text-align: center;">YAZILI YOKLAMA</p>	<p style="text-align: center;">Yazma Kelime ve kelime grupları Cümle Konu İfade yolları Paragraf</p> <p style="text-align: center;">Dil Dilin önemi Millet – dil ilişkisi Dil-kültür ilişkisi</p>	<p>-Verilen kelimelerle doğru, açık, etkili cümle kurma çalışmaları yapılır.</p> <p>-Basit, birleşik ve sıralı tümce kurma çalışmaları.</p> <p>-Konu tespit çalışmaları için alıştırılmalar yapılır.</p> <p>-Sözlü ve yazılı ifade türleri ile ilgili alıştırılmalar yapılır.</p> <p>- Okuma yılı esnasında üç yazılı yoklama yapılmalı. Her yazılı yoklama kontrol edildikten sonra mutlaka düzeltilmeli ve yapılan yanlış ve hatalar üzerinde ayrı ayrı durulmalı.</p> <p>-yazılı yoklama notla değerlendirildiği için uygun konu seçilmeli ve bununla ilgili ön hazırlık yapılmalı (öğrencilere tahtada yalnız konu başlığını yazmaktan ibaret olmamalıdır).</p>
---	--	---	---

<p>-Dilin tanımını yapabilmek;</p> <p>-Dilin önemi ve özelliklerini kavrayabilmek;</p> <p>-Dilin millet hayatındaki yeri ve önemini sezdirebilmek;</p> <p>-Dil-kültür münasebetini anlayabilmek;</p> <p>-Dilbilgisinin bölümlerini saptayabilmek.</p> <p>-</p> <p>Türkçenin- Ses; Ses - harf ilişkisini; Seslerin meydana gelişini tanıyabilmek;</p> <p>Ünlülerin (Seslerin) sınıflandırılmasını, ünlüler, ünsüzler ve özelliklerini</p>	<p>ÇEŞİTLİ YÖNLERİYLE DİL</p>		<p>Dilin oluşumu açıklanarak insanın dil yetisine sahip bir varlık olduğu, dil yetisi çevresinde iletişim etkinliğinin gerçekleşmeye başladığı, iletişimin anlaşmayı sağlamak için gerçekleştiği, işaretle anlatmadan sembollerle anlatmaya geçiş için zamana ihtiyaç olduğu vurgulanır.</p> <p>Dilin önemi ve tanımı açıklanır. Dilin toplum hâlinde yaşamadaki önemi, insanın dille düşündüğü, dille hissettiği; dilin kültür alanının oluşmasını sağladığı, dilin ulusal kimliğin oluşmasındaki rolü ve önemi açıklanır.</p> <p>Kültür ve sanat etkinliklerinin dille gerçekleştirildiği, kültür ürünlerinin, bilimsel buluşların, kişisel tecrübelerin kuşaktan kuşağa dille anlatıldığı ve aktarıldığı örnekler verilerek vurgulanır.</p> <p>Öğrenciler dil-kültür ilişkisini araştırırlar. İnsanın dille düşündüğü, dille hissettiği; dilin kültür alanının oluşmasını sağladığı,</p> <p>Dilin ulusal kimliğin oluşmasındaki rolü ve önemi açıklanır.</p> <p>Kültür ve sanat etkinliklerinin dille gerçekleştirildiği,</p> <p>Kültür ürünlerinin, bilimsel buluşların, kişisel tecrübelerin kuşaktan kuşağa dille anlatıldığı ve aktarıldığı vurgulanır ve bunun üzerine etkinlikler yapılır.</p> <p>Ses-harf ilişkisi açıklanır. Seslerin meydana gelişini tanımlayabilmek için etkinlikler yapılır.</p> <p>Ünlü ve ünsüz (Sesli ve sessizlerle) ilgili kuralları uygulayabilme etkinlikleri yapılır.</p> <p>Ünlü ve ünsüzler sınıflandırılarak özellikleri belirtilir. Türkçenin önemli özelliklerinden olan büyük ve küçük ünlü uyumu örnekler ile</p>
--	--------------------------------------	--	---

<p>tanıyabilmek;</p> <p>-Hece ve yapısını kavrayabilmek.</p> <p>-Türkçenin başlıca ses olaylarından ses türemesi, ses düşmesi, ses benzeşmesi ve ulama... gibi ses olaylarını ve özelliklerini kavrayabilmek;</p> <p>-Türkçe kelimelerin yapısı ile ilgili ses uyumlarından kalınlık-incelik-düz- yuvarlak ve ünlü – ünsüz uyumlarının dilimizdeki yerini özelliklerini kavrayabilmeleri ve doğru uygulayabilmek.</p>	<p style="text-align: center;">SES BİLGİSİ</p> <p style="text-align: center;">Ses</p> <p style="text-align: center;">Ünlüler ve ünsüzlerin özellikleri</p> <p style="text-align: center;">Hece ve Hecenin Yapısı</p> <p style="text-align: center;">Ses Olayları</p>	<p style="text-align: center;">Ses-harf Ünlü-ünsüz</p> <p style="text-align: center;">Ünlülerin sınıflandırılması</p> <p style="text-align: center;">Ünsüzlerin sınıflandırılması</p> <p style="text-align: center;">Hece çeşitleri</p> <p style="text-align: center;">-Büyük ünlü uyumu -Küçük ünlü uyumu -Ünsüz uyumu</p>	<p>açıklanır.</p> <p>Hece ve hece yapısını kavrayabilmek için yazı ve konuşmada doğru şekilde kullanabilme etkinlikleri yaptırılır.</p> <p>Türkçeyi diğer dillerden farklı yapan özelliklerinden hece, kaynaşma, diftong, hece düşmesi, ulama, aşınma, vurgu ve tonlamayı kavrayabilme.</p> <p>Hece, hece çeşitleri. (Diftong, kaynaştırma harfleri, ulama, aşınma,vurgu ve tonlama). Kelimelerde hece sayısını ünlü harf sayısına göre belirleme etkinliği yaptırılır.</p> <p>Dilimizin zenginleşme yollarını kavrayabilmek için örnekler verilir. Öğrencilere, bir metin parçası üzerinde, Türkçe kelimelerin yapısı ile ilgili ses uyumlarından; kalınlık-incelik ve düzlük-yuvarlaklık uyumuna uymayan kelimeler ve ekler bulma etkinlikleri yaptırılır.</p> <p>Ses uyumlarına aykırı durumların nedenleri tartışılır. Bu amaçların gerçekleşmesinde; Ünlü ve ünsüzlerin özelliklerinden hareketle ses olaylarının oluşumu üzerinde durulur. Ses olaylarının verilisinde metinlerden hareket edilir.</p> <p>Ünlü uyumlarının Türkçenin ek düzeniyle ilişkisine dikkat çekilir.</p> <p>Kelimelerde hece sayısını ünlü harf sayısına göre belirleme etkinliği yaptırılır.</p> <p>Ünlü harfler ve özellikleri etkinlikleri yaptırılır. (büyük ve küçük ünlü uyumu)</p>
---	--	---	---

<p>- Yazım kurallardan “de” bağlacın ve “-de” ekin doğru yazılışı; -Yazım kurallardan “ki” bağlacın ve “-ki” ekin doğru yazılışı; -Yabancı kökenli kelimeleri doğru yazmak: adet (), hala (), çarşanba (çarşamba) vb. -Deyim ve terimlerin doğru yazılışı; -Noktalama işaretlerinden <i>nokta</i>, <i>virgöl</i>, <i>iki nokta</i>, <i>sıra noktalar</i>, <i>ünlem işareti</i> ve <i>soru işaretlerini</i> kavrayıp doğru uygulayabilmek.</p>	<p>Ses Uyumu</p> <p>YAZIM VE NOKTALAMA İŞARETLERİ</p> <p>Yazılı ifadelerde Türkçenin yazım (imlâ) ve noktalama işaretlerini yerli yerinde kullanabilmek.</p>	<p>de -de ki -ki</p> <p>Nokta Virgöl İki nokta Sıra noktalar Ünlem işareti Sıra işareti</p>	<p>Ünsüz harfler ve özellikleri etkinlikleri yaptırılır (ünsüzlerin benzeşmesi, ünsüzlerin yumuşaması) .</p> <p>“idi, imiş, iken” kelimeleriyle, “-de” ekini “-ki” ekleriyle etkinlikler yaptırılır. “-de” durum eki ve “de” bağlacının veya “-ki” durum eki ve “ki” bağlacının yazılışı ile uygulama çalışmaları yaptırılır. Noktalama işareti verilmeyen tümcelerden veya bir metinden gerekli noktalama işaretlerini kullanmaları istenilir. Cümleler veya bir kısa metin verilerek yazım yanlışlarını bulmaları ve düzeltmeleri istenebilir. Anlamli ve kurallı cümleler kurar. Karışık olarak verilen kelimelerden anlamli ve kurallı cümleler kurmaları istenebilir. Yazılarında imla kurallarına uymaları istenir. Yazılarında kelime tekrarlarından kaçınmaları açıklanır.</p>
---	---	---	--

--	--	--	--

Program Alanı:Edebiyat ve Lektür (54 ders)			
Amaçlar	Konular	Kavramlar	Etkinlikler ve Yöntemler
<p>Edebiyat kavramını tanıyabilmek.</p> <p>Edebi eserin tanımını kavrayabilmek.</p> <p>Edebi tarihini ve önemini kavrayabilmek.</p> <p>Bu üç unsur arasındaki ilişkiyi kavrayabilmek.</p>	<p>EDEBİYAT, İNSAN VE TOPLUM</p>	<p><i>Edebiyat</i></p> <p><i>Edebi Eser</i></p> <p><i>Edebiyat Tarihi ve Önemi</i></p> <p><i>Dil –Kültür- Edebiyat İlişkisi</i></p>	<p>Edebiyat, olay, gözlem, duygu düşünce ve hayallerin sözlü ve yazılı olarak, insanda güzellik duygusu uyandıracak şekilde ele alınıp işlenmesi sanatı olarak tarif edildiği belirtilir. Edebiyatta kullanılan dilin daha güzel ve daha işlenmiş olduğuna dikkat çekilir. Edebi eserin ise, okuyucuda güzellik duygusu uyandırdığı ve malzemesi dil olduğu vurgulanır. Milletlerin, tarihleri boyunca ortaya koydukları edebi eserleri, ülk örneklerden başlayarak bugüne doğru, tarih sırası içinde ele alıp inceleyen, araştıran bilim dalının edebiyat tarihi olduğu bildirilir.</p> <p>Dilin, milleti birbirine bağlayan ve birliğini sağlayan en önemli varlık olduğu belirtilir. Kültürün ise, bir milletin tarih içerisinde ortaya koyduğu maddi ve manevi değerler</p>

<p>Türk tarihi gelişiminin ve devirlere ayrılmasındaki önemini kavrayabilmek.</p>	<p>TARİH İÇİNDE TÜRK EDEBİYATI</p>	<p><i>Türk Edebiyatının Devirlere Ayrılmasında Kullanılan Kıstaslar</i> <i>Türk Edebiyatının Devirleri</i> a) <i>İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatı</i> b) <i>İslami Devir Türk Edebiyatı</i> c) <i>Batı Etkisinde Gelişen Türk Edebiyatı</i></p>	<p>topluluğu olduğu vurgulanır.Edebiyat, kültür ile beslenir dil ile ifade edilir.İnsan hayatı için dil, kültür ve edebiyat, birbirini etkleyen ve geliştiren üç temel unsur olduğu belirtilir.</p> <p>Türk Edebiyatının üç ana devreye ayrıldığı belirtiliyor.Türklerin İslamiyetten önce sözlü ve yazılı bir edebiyatları vardı.İslami Devir Türk Edebiyatı ise Klasik Türk edebiyatı ve Halk edebiyatı olmak üzere ikiye ayrıldığı belirtiliyor.Batı Etkisindeki edebiyatımızın ise bölümlerinin daha çok olduğuna dikkat çekilir.</p>
<p>Nazım ile Nesir arasındaki benzerlikler ve farklılıkları kavrayabilmek.</p>	<p>EDEBİYATTA İFADE TARZLARI a)Nazım b) Nesir</p>	<p><i>Sözlü İfade</i> <i>Yazılı İfade</i></p>	<p>Edebiyatımızda iki türlü ifade tarzının olduğu açıklanır.1.Sözlü ifade 2. Yazılı ifade</p>
<p>Mısra,Beyit,Kıta ve Bendi kavrayabilmek.</p>		<p><i>Şiirin Şekil Unsurları-Nazım Birimi</i> a. <i>Şiirin Şekil Özellikleri</i> b. <i>Muhteva Unsurları (Konu, Tema)</i> c. <i>Ahenk Unsurları (Ölçü, Kafiye, Vurgu ve Tonlama)</i> ç. <i>Dil ve Üslup</i></p>	<p>Duygu,düşünce ve hayallerin konuşma yoluyla ve edebi ölçüler içerisinde başkalarına anlatılmasıdır, sözlü ifade.Yazılı ifade ise duygu ve düşüncelerin başka kişilere yazı ile anlatılmasıdır.</p>
<p>Muhteva (içerik) unsurlarını, konu, tema kavrayabilmek. Ahenk unsurları ölçü, kafiye ve çeşitlerini kavrayabilmek. Söz Sanatları: Teşbih, İstiare, Tenasüp, Kinaye, Hüsn-i Talil, Tecahül-i Arifane, Mecaz-ı Mürsel, Teşhis, Mecaz, Tezat, Mübalağayı</p>		<p><i>Söz Sanatları: Teşbih İstiare, Tenasüp, Kinaye, Hüsn-i Talil, Tecahül- i Arifane, Mecaz-ı Mürsel, Teşhis, Mecaz,</i></p>	<p>a.Kafiyeli, vezinli sözlere nazım da denir.Şiirin şekil özellikleri mısra , beyit, kıta ve bend olduğunu belirtiyoruz.b.Şiirde anlatılan veya sözü edilen şey o eserin konusudur.Buna tema da denildiği belirtilir.Şiirler okuma etkinlikleri yaptırılır. c.Ahenk unsurlarından olan kafiyenin ise</p>

<p>kavrayabilmek.</p> <p>Tanzimat ve sonrası Türk Edebiyatının özelliklerini tanıyabilmek. Halk Edebiyatının Manzum Eserlerini tanıyabilmek. Hece Ölçüsünü kavrayabilmek ve Örneklerle gösterebilmek. Halk Edebiyatının manzum türlerinin taşıdığı özelliklerine göre ayırt edebilmek.</p>	<p>Batı Etkisinde Gelişen Türk Edebiyatı A)Tanzimat ve Sonrası Devri Türk Edebiyatında Manzum Türler B) Halk Edebiyatında Manzum Eserler Hece Ölçüsü ve Özellikleri</p>	<p><i>Tezat, Mübalağa vb.</i></p> <p><i>Halk Edebiyatında Belli Başlı Nazım Şekilleri (Mani, Türkü, Koşma, Semai, İlahi)</i></p>	<p>mısra sonlarındaki ses benzerliği olduğunu açıklıyoruz.Kafiye çeşitlerinin ise yarım, tam,zengin,cinaslı ,tunç kafiye olduğuna dikkat çekilir. ç.Söz sanatlarından olan teşbihin anlatıma kuvvet ve güzellik vermek için, aralarında benzerlik bulunan iki şeyden zayıfını kuvvetli olana benzetmeye teşbih denildiği vurgulanır.İstiare ise teşbihin unsurlarından benzeyen veya kendisine benzetilenden biriyle yapılan söz sanatı olduğu açıklanır. Düşünce bakımından aralarında türlü ilgiler bulunan iki veya daha fazla kelimeyi, mısra, beyit, veya bir edebi metinde bir araya getirme sanatının tenasüp olduğu belirtilir. Benzetme maksadı gütmekten sözü , mecaz anlamında kullanma sanatının ise kinaye olduğu bildirilir.Bir olayın çıkışını güzel bir sebebe bağlama sanatına ise hüsn-i talil denildiği açıklanır.Tecahül-i arif ise bilinen bir şeyi bir sebepten dolayı bilmez görünerek söyleme sanatıdır.Mecaz-ı mürsel ise bir kelimenin kendi anlamının dışında kullanmak sanatı olduğu belirtilir.Teşhis, insan dışında olan canlı ve cansız varlıklara düşünme, duyma özelliği vererek onu kişileştirme sanatı olduğu bildirilir. Söz sanatlarıyla ilgili şiirler okuma etkinlikleri yapılır.</p> <p>Batı Etkisinde gelişen Türk edebiyatının Tanzimat döneminde ise şiirimizin konularında değişiklik olduğu</p>
--	---	--	--

<p>Aruz veznini hece vezninden ayırt edebilmek.</p> <p>Klasik edebiyatın belli başlı nazım türlerini ve özelliklerini kavrayabilmek.</p> <p>Mensur eserlerde kelime ve cümle çeşitliliği, söz grubu, deyim ve atasözünün ifadeyi zenginleştirmedeki rolünü kavrayabilmek.</p> <p>Mensur eserlerde ana ve yardımcı fikirleri bulabilmek - yazılı kompozisyonda uygulayabilmek.</p>	<p>Halk Edebiyatında Manzum Türler</p> <p>C)Klasik Türk Edebiyatı I.</p> <p>Aruz Vezni ve Özellikleri</p> <p>MENSUR ESERLER</p>	<p><i>a) Anonim Halk Edebi Türk Şiiri</i> <i>b) Dini-Tasavvufi Halk Edebiyatı</i> <i>c) Aşık Tarzı Halk Edebiyatı</i></p> <p><i>Klasik Türk Edebiyatında Başlıca Nazım Şekilleri</i> <i>a) Kuruluşları Yönünden</i> <i>b) Konuları Yönünden</i></p> <p><i>Klasik Edebiyatta Belli Başlı Nazım Türleri</i> <i>Gazel, Kaside, Mesnevi, Murabba, Şarkı, Terkib-i Bend</i></p> <p><i>1.Mensur Eserlerde Şekil, Konu ve Muhteva Unsurları</i> <i>a) Mensur Eserlerde Kelime ve Cümle Çeşitliliği, Söz Grubu, Deyim ve Atasözünün İfadeyi Zenginleştirmedeki Rolü</i> <i>b) Mensur Eserlerde Ana ve</i></p>	<p>belirtilir.Bunların en başta gelenleri sone , çapraz kafiye, sarma kafiye, düz kafiyedir.</p> <p>Halk edebiyatının belli başlı nazım şekilleri ise mani,türkü, koşma , semai ve ilahi olduğu belirtilir.Anonim halk şiiri destan, ninni,ağıt vb dir.Dini-tasavvufi Türk şiiri içinde yer alan şairlerin söylediği dini konuları işleyen şiirlerin ilahi olduğuna dikkat çekilir. Aşık tarzı halk edebiyatı içinde ise güzellemeden başka koçaklama ve taşlama gibi türlerin de varlığından söz edilir.</p> <p>Klasik Türk edebiyatında başlıca nazım şekilleri kuruluşları ve konuları yönünden ikiye ayırdığı belirtilir.Kuruluşları yönünden nazım şekillerimiz gazel, kaside,mesnevi, müstezattır.Gazel,aşk, şarap, kadın sevgisini konu alır.Kaside daha çok övgü şiiridir.Gazel ve kaside okuma etkinlikleri yaptırılır.Mesnevinin ise olay veya olaylardan yazılan uzun hikayeler olduğunu belirtiyoruz.</p> <p>Klasik Türk şiirinde aruz vezninin kullanıldığına dikkat çekilir.</p> <p>Aruz vezni Arapların icadıdır. Bu vezinde esas olan hecelerın uzunluğu veya kısalığıdır.</p> <p>Terkib-i bentlerde ise felsefi konuların anlatıldığı belirtilir.</p> <p>Mensur eserlerin ise olay, fikir, duyu, düşünce ve hayallerin nesir şeklinde ve söz dizimi kurallarına uygun olarak ,</p>
---	---	--	---

<p>Hikayenin tanımı, unsurları,plan,konu,olay, zaman, mekan, kişiler, dil ve ifade çeşitleri gibi unsurları kavratılmak.</p> <p>Romanın tanımı,plan, konu, olay, zaman, kişiler, dil, ifade çeşitleri...gibi unsurları kavratılmeli, eserler okutılmek ve uygulayılmek.</p> <p>Tiyatronun tanımı, unsurları, seyirci, oyuncu, eser, sahne,dil gibi özelliklerini tanıtabılmek.</p> <p>Gezinin tanımı, özellikleri ve unsurlarını tanıyabılmek.</p> <p>Denemenin tanımı, özellikleri ve unsurlarını tanıyabılmek.</p> <p>Hitabetin tanımı, özellikleri ve unsurlarını tanıyabılmek.</p>	<p>TÜRK EDEBİYATINDA MENSUR ESERLER</p>	<p><i>Yardımcı Fikirler</i></p> <p>a) <i>Hikaye (Öykü)</i> b) <i>Roman</i> c) <i>Tiyatro</i> ç.) <i>Gezi(Seyahat)</i> d) <i>Deneme</i> e) <i>Hitabet</i></p>	<p>anlatan yazılar olduğunu belirtiyoruz. Yazarın, mensur eserlerde anlatmak istediği duygu, düşünce, olay ve hayallere en uygun kelimeleri aradığına ve bulduğuna dikkat çekilir.Bu bakımdan yazar kelimeleri titizlikle seçer.Anlatmak istediğini en iyi ifade edecek cümleleri kurduğunu belirtiyoruz.Deyim ve atasözleri ise konunun çarpıcı bir şekilde anlatılmasına da yardımcı olduğunu belirtiyoruz.Bir eserde anlatılmak istenen temel düşünceye ana fikir denir.Bu esas fikir, yardımcı ve ikinci derecede fikirlerle zenginleştirildiğini bildiriyoruz.</p> <p>Hikayenin ise, gerçek veya gerçeğe yakın bir şekilde tasarlanan olay ve durumların bir plan çerçevesinde anlatılması olduğunu belirtiyoruz..Roman, tanımının ise olmuş veya olabilecek olayları, şahıs, zaman , mekan ve çevre ilişkilerine bağlı olarak anlatan uzun hikayeler olduğunu belirtiyoruz.Hikaye ve roman okuma etkinlikleri yaptırılır.</p> <p>Tiyatro tanımı ise, daha çok oyuncular tarafından seyircilerin önünde, belli bir sahnede temsil edilmek üzere yazılmış, edebi eserlerin ortak adı olduğuna dikkat çekilir.</p> <p>Gezilen görülen yerler üzerindeki izlenimlerin canlı, akıcı bir dille anlatıldığı edebi türün seyahat yazısı veya gezi yazısı olduğunu bildiriyoruz. Denemenin, yazarın serbestçe seçtiği her hangi bir konu üzerinde , kesin</p>
--	---	---	--

<p>Türk Edebiyatının devirlere ayrılmasında kullanılan kıstasları tanıyabilmek. Türk Edebiyatının devirlerini kavrayabilmek.</p>	<p>TARİH İÇİNDE TÜRK EDEBİYATI 1. Türk Edebiyatının Devirlere Ayrılmasında Kullanılan Kıstaslar Türk Edebiyatının Devirleri a. İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatı b. İslami Devir Türk Edebiyatı c. Batı Etkisinde Gelişen Türk Edebiyatı</p>		<p>hükümlere varmadan, kendi şahsi görüş ve düşünceleri anlattığı nesir yazılar olduğu bildirilir. Bir topluluk önünde yapılan ve bir fikri, bir düşünceyi, bir inancı anlatma, dinleyenleri heyecanlandırma, coşturma, inandırma ve taraftar haline getirme amacı taşıyan konuşmaların hitabet olduğu bildirilir. Mensur eserleri sözlü okuma alıştırmaları yapılır.</p> <p>Türk Edebiyatının devirlere ayrılmasında kullanılan kıstaslar şöyle bildirilir: Türkler, tarih içinde çok geniş bir coğrafyaya yayılmış, çeşitli dil ve kültürlerle karşılaşmış oldukları bildirilir. Bu ve benzeri sebebler sonucunda, yeni bölgelerin kültür merkezlerinde yeni ve farklı bir edebiyat ortaya çıktığı belirtilir. Buna göre, İslamiyetten önce sözlü ve yazılı bir Türk edebiyatımızın var olduğu dikkate alınır.</p> <p>Türklerin IX. Yüzyıldan itibaren Müslüman olmaya başladığı anlatılır. Türklerin bu dönemde çeşitli eserler meydana getirdiği görülür. Son kıstasın XIX. yüzyılda iyice belirginleştiği görüldüğü bildirilir. Türk Edebiyatının üç ana devreye ayrıldığı belirtiliyor. Türklerin</p>
--	--	--	---

<p>İslamiyet öncesi Türk Edebiyatının sözlü eserleri olan sagu, koşuk, sav ve destanları kavrayabilmek.</p> <p>Yazılı Örneklerden Göktürk Kitabelerini tanıyabilmeli, metinlerden örnek verebilmek.</p> <p>Gilgamiş Destanını incelemek.</p> <p>Homeros'un hayatı, kişiliği ve eserlerini tanıyabilmek. - İlyada Destanını incelemek.</p>	<p>İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK EDEBİYATI Sözlü Eserler Yazılı Örnekler</p> <p>DÜNYA EDEBİYATI Dünya Edebiyatının İlk Eserleri (Destan Örnekleri) Gilgamiş Destanı</p> <p>Eski Yunan Edebiyatı</p>	<p><i>Sagu, Koşuk, Sav ve Destan (Oğuz Kağan Destanı) Göktürk Kitabeleri</i></p> <p><i>Gilgamiş Destanı</i></p> <p><i>Homeros</i></p>	<p>İslamiyetten önce sözlü ve yazılı bir edebiyatları vardı.İslami Devir Türk Edebiyatı ise Klasik Türk edebiyatı ve Halk edebiyatı olmak üzere ikiye ayrıldığı belirtiliyor.Batı Etkisindeki edebiyatımızın ise bölümlerinin daha çok olduğuna dikkat çekilir.</p> <p>İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatının sözlü eserlerinin sagu, koşuk ve sav olduğunu açıklıyoruz.Sagu ölen bir kimsenin arkasından duyulan acıyı dile getirmek için söylenen şiirlerdir.Koşuklar ise aşk, tabiat gibi konuları işlerler. Savlar ise bugünkü atasözünün yerine kullanılırdı.Öğrencilerden birkaç atasözü söylemeleri etkinlikleri yapılır. Destanlardan ise Oğuz Kağan destanının okuyup, sözlü olarak anlatmalarını istiyoruz.</p> <p>Dünya edebiyatının ilk örneklerinden biri olan Gilgamiş destanında ölümsüzlüğü arayan bir kralın öyküsünün anlatıldığını belirtiyoruz.Bu destanın en eski destanlardan biri olduğuna dikkati çekiyoruz.Gilgamiş destanından bölümler okuma etkinlikleri yapılır.</p> <p>Homeros'un hayatı hakkında bilginin yok denecek kadar az olduğu belirtilir.Kör olduğu,memleket memleket dolaşp, elinde sazla şiir söyleyerek hayatını sürdürdüğü</p>
---	--	---	---

<p>Bu dönem Avrupa edebiyatının özelliklerini ve başlıca temsilcilerini tanıyabilmek. Dante Aligieri'yi hayatı ve eserleriyle tanıyabilmek. Vilyam Şekspir'i hayatı ve eserleriyle tanıyabilmek.</p>	<p>AVRUPA EDEBİYATINDA HÜMANİZM ve RÖNESANS</p>	<p><i>Dante Aligieri-Tanrısal Komedi</i> <i>Vilyam Şekspir-Otello</i></p>	<p>bildirilir.Homeros'un İlyada ve Odisse olmak üzere iki destanı var olduğu vurgulanır. İlyada'nın , Eski Yunan'da şair Homeros'un yazdığı varsayılan büyük bir destan olduğunu belirtiyoruz.Bu önemli destan 24 bölümlüktür ve altılı ölçüyle yazılmış toplam 15 bin dizeden oluştuğu belirtilir.Bu destanı bulup okumalarını ve sözlü olarak anlatmaları etkinlikleri yaptırılır.</p> <p>Dante Aligieri İtalyan ozan ve politikacı. En bilinen eseri Ahirete yaptığı yolculuğu anlattığı İlahi Komedyaya olduğu belirtilir.Bu eser Cehennem, Araf ve Cennet isimlerinde üç ciltten oluştuğu vurgulanır. Bu önemli eseri okuyup sözlü olarak anlatma etkinlikleri yaptırılır. Vilyam Şekspir'in Stratford'da doğduğu bildirilir. Şekspir tiyatro çalışmalarına eski eserleri yenileştirerek başladığı bildirilir. Sonra kendisinin piyesler yazdığı dikkate alınır. Saray tarafından da korunan Şekspir, dünyanın en büyük tiyatro yazarlarından biri olduğu vurgulanır. Trajediden başka komedi de yazdığı bildirilir. Eserlerinin pek çok dile tecüme edildiği ve sahnelendiği belirtilir.Romeo ve Jülyet, Hamlet, Makbet, Kral Lir eserlerinden bazıları olduğu bildirilir.</p>
--	---	---	--

<p>Eski Türk Tiyatrosundan Karagöz, Ortaoyunu ve Meddah türlerinden örnekler vererek özelliklerini kavratılabilmek.</p> <p>Okuma yılı esnasında, listedeki başlıklardan en az yedi (7) eser seçerek işlenmelidir.</p> <p>Türk ve Dünya Edebiyatının en tanınmış eserlerinden örnekler okuyabilmeli, tanıyabilmek.</p> <p>Bir eseri inceleyebilmeli, eserin türünü, konusunu, yerini zaman ve konusunu saptayabilmek.</p> <p>Kitaba ve okumaya karşı sevgi ve ilgiyi artırabilmek.</p>	<p>ESKİ TÜRK TİYATROSU</p> <p>LEKTÜR:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Yaşar Nabi –Dünya Edebiyatının En Güzel Hikayeleri2. Eflatün Cem Güney- Kerem ile Aslı3. Orhan Kemal- Ekmek Kavgası4. Halide Edip Adıvar- Sinekli Bakkal5. Yahya Kemal-Kendi Gök Kubbemiz6. Ziya Gökalp – Yeni Hayat (Şiirler)7. Petrarka- Şarkıcı8. Sofokle- Antigona9. Servantes- Don Kişot10. Gligor Prliçev - Otobiyoğrafi	<p><i>Karagöz, Orta oyunu, Meddah</i></p>	<p>Şekspir'in eserlerini sözlü okuma etkinlikleri yaptırılır.</p> <p>Türk halk tiyatrosundan olan Karagöz'ün ise gölge oyunu olduğu belirtilir. Orta oyunu ,Türk halk tiyatrosunun bir kolu olduğu vurgulanır. Meddah, halk hikayelerini bir topluluk önünde anlatan kümselere denir. Öğrencilere Karagözü canlandırma etkinlikleri yaptırılır</p>
---	---	---	--

	11. Seçme 12. Seçme		
--	------------------------	--	--

4.2. Öğrenim Metodolojisi ve Öğretim Amaçları

Öğrenim metodolojisi hususunda, Türkçenin okullardaki derslerin öğretim aracı olarak mümkün olan en yüksek seviyeye kadar kullanılacağı esasına göre önerilmektedir.

Öğretmen, öğretimde mecburen işlevsel yöntemler kullanmalıdır. Bu, özellikle öğrencilerin etkinlikleri, onların ilgisi doğrultusunda öğrenmek için uygun bir ortam yaratabilmektir.

Öğretmenler mümkün olduğu kadar daha fazla Türk Edebîdilini kullanabilmeli ki, dil, edebiyat ve kompozisyondaki edinimlerini daha iyi kullanabilmeli.

Dil ile ilgili öğrencilerin Türkçeyi kullanabilmesi için işlevsel düzeyden yavaş yavaş sistematik bir şekilde gereken düzeye doğru gidilmesi önemlidir.

Temel Öğretim Metodları

Diğer derslerde olduğu gibi Türk Dili ve Edebiyatı dersinde de ortak olan metodların çoğu kullanılmaktadır. Onlar: uygulama, sorun çözme, proje üzerinde öğrencilerin bireysel çalışmaları. Bunlardan başka: doğal metod, sessiz metod, audio-dil metodları ... vb.gibileri kullanabilirler.

Öğrencilerin Etkinlikleri

Öğretim süreci içinde kullanılacak metodlara göre, öğrencilerin etkinlikleri şunlar olmalıdır: dinleme, not tutma (alma), tekrarlama, alıştırma, okuma, ilişki ve kuralları keşvetme, bireysel çalışma, kontrol etme, uygulama, ikili (çift)ve grup çalışmaları (temsilen türlü oyun ve roller), ev ödevi yazma, tartışma, tasvir, anlatma vb.

Öğretmenin Etkinlikleri:

Öğretmenin etkinlikleri arasında: konuşma, okuma, tartışma, açıklama, dikte etme, tahtada yazma, uygulama, soru sorma, ödev değerlendirme, ikili ve grup çalışmaları, örgütleme, uyarılarda bulunma, yenileme vb.

4.3. Öğretim Dersin Örgütü ve Gerçekleşmesi

Öğretim dersinin amaçlarına dayanarak Türk Dili ve Edebiyatı bu derse uygun sınıflarda ve iki yarı okuma yılında haftalık ders fonu olarak gerçekleştirilecektir. Ev ödevleri, evde ve okulda gerçekleştirilecektir.

4.4. Öğretim Araç ve Gereçleri

Türk Dili ve Edebiyatı dersinin daha başarılı olabilmesi için her türlü eğitim araç ve gereçleri kullanılacaktır. Bunlar:

4.4.1. Öğrenciler İçin Gereken Eğitim Araç ve Gereçler:

- Edebiyat – lise ders kitabı sınıf I
- Edebiyat kuramı
- Öğrencilere yardımcı kitap
- Sözlükler (Türkçe açıklamalı, Türkçe - (Makedonca, İngilizce, Fransızca, Almanca...vb.)
- Atasözleri ve Deyimler sözlüğü
- Ansiklopediler (şiir, hikâye, roman, tiyatro...vb)
- Dersle ilgili bilgisayar diskleri...vb.

4.4.2. Öğretmen İçin yardımcı Kitaplar (Ek Literatür)

- Yukarıda öğrenciler için öngörülen ders verilen kitapları vb.
- Okul aracılığıyla gereken dergi ve gazetelere abone olmak.
- Dil ve edebiyat için gereken yöntem kitapları.
- Fotokopi ve diğer araç ve gereçleri kullanabilme olanağı olmak.

4.4.3. Sınıfların Donatımı

Türk Dili ve Edebiyatı dersi için şu eğitim araç ve gereçleri önerilmektedir:

- Rahle, sandalye, kara tahta.
- Grafoskop (diğer derslerle ortak olabilir).

- Araç ve gereçlerin korunacağı bir yer.
- İnterneti kullanma olanağı olmalı.
- Teyp ve video - televizyon (ortak olabilir).
- Öğrencilerin dersle ilgili çalışmaların sergilenebilecek bir yer (okulun şartlarına göre kartondan ya da tahtadan olabilir).

5. ÖĞRENCİLERİN BİLGİ VE BECERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Öğrencilerin bilgi ve becerileri devamlı (yeni üç dönemli modele göre, ekster ve inter notlandırmaya göre) değerlendirilmelidir. Değerlendirme, her öğretim sürecinde sözlü (alıştırmalar, yeni bilgilerin kavranması, tekrarlama, soru - cevap şeklinde denetim) olup her ünitenin sonunda da yazılı olarak: yazılı alıştırmalar, seminer çalışmaları, edebî metinler yazma, test vb. uygulanacaktır. Test, okul yılının sonunda da yapılacaktır. yapılacak olan bu testler sonucunda, öğrenci başarısız olursa bütünlemeye (ikmale) gönderilecektir (sevk edilecektir).

Okuma yılı esnasında yapılacak olan üç (3) yazılı yoklama da değerlendirme kapsamı içindedir.

6. DERS PROGRAMININ GERÇEKLEŞMESİ İÇİN KADRO VE MADDİ ÖNKOŞULLAR

6.1. Öğretmenin Temel Özellikleri

Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni şu **kişisel, meslekî ve pedagojik özelliklere** sahip olması gerekmektedir: Fizikîve ruhen sağlıklı olmalı; Türkçeyi (Türk edebîdilini)iyi bilmeli; Konuşma engelli olmamalı; İşbirliğe açık ve iletişimi iyi olmalı; Dersin gerektirdiği eğitime sahip olması; Hazırlık dönemini geçirmiş kıdemli ya da kıdemsiz; Bu mesleği seven ve aynı meslekte ilerleyebilen; İyi örgütleyici olabilmesi; Mesleğinde yenilikleri uygulayıcı ve yaratıcı vb. olması gerekmektedir.

6.2. Öğretim Elemanları İçin Normatif

Filoloji Fakültesi - Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden – Ana Dili Türkçe olan gruptan mezun olması.

6.3. Öğretim Dersi İçin Mekânın Standard ve Normatifi

Türk Dili ve Edebiyatı bu ders için eğitim araç ve gereçlerle donatılmış özel sınıflarda gerçekleştirilmelidir.

7. PROGRAMIN HAZIRLANDIĞI TARİH VE ÇALIŞMA GRUBU:

7.1. Hazırlandığı Tarih: Haziran, 2013 yılı

7.2. Programı Hazırlayan:

7.2.1. Üyeler:

- Yakup İlyas, Eğitimi Geliştirme Bürosu, Koordinatör
- Doç Dr. FADIL HOCA, Üsküp Filoloji Fakültesi , Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi,
- Doç. Dr. AKTAN AGO, Üsküp “Yosip Broz Tito” Lisesinde Öğretmen
- SEYHAN ZEKİR, Üsküp “Çvetan Dimov” Lisesinde öğretmen
- OSMAN EMİN, Üsküp ‘’Tefeyyüz’’ Okulunda pedagog

8. ÖĞRETİM PROGRAMININ GERÇEKLEMESİ İÇİN BAŞLANGIÇ TARİHİ

Başlama Tarihi: 1.09.2013 yılı.

Потпис и датум на утврдување на Наставната програма

Наставната програма по предметот по *турски јазик и литература* за прва година средно стручно образование со тригодишно траење, на предлог на Бирото за развој на образованието, ја утврди

МИНИСТЕР
Спиро Ристовски

Изготвил: Јакуп Илјас, советник
Контролирал: Трајче Горгиевски, раководител на одделение
Одобрил: м-р Митко Чешларов, раководител на сектор
директор: Весна Хорватовиќ

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Бр. 11-5488/1 од 01.10.2013 година
Скопје